

Problem kwantyfikacji dóbr publicznych (DP) należy do najbardziej złożonych problemów teorii wyboru publicznego. Pojęcie „dóbr publicznych” stanowi pewne uogólnienie. W teorii ekonomii wyróżnia się cztery rodzaje dóbr: prywatne, wspólne, klubowe oraz publiczne. Kryteriami taksonomii są cztery cechy: „rywalizacyjność”, „nierywalizacyjność”, „wykluczalność”, „niewykluczalność”. W wąskim ujęciu za tzw. czyste DP uważa się takie, które spełniają dwa warunki: „nierywalizacyjności” i „niewykluczalności”. W praktyce takich dóbr jest jednak w gospodarce niewiele (przykładami mogą być służby ogólnopaństwowe, obrona narodowa, porządek i bezpieczeństwo). W prowadzonych rozważaniach rozszerzamy więc tę definicję o dobra wspólne (tj. z atrybutami „rywalizacyjności” i „niewykluczalności”) oraz o tzw. dobra merytoryczne (merit goods), które ze względów fizycznych mogą być dobrami prywatnymi, ale na skutek doktryny społecznej i prowadzonej przez władze publiczne polityki społecznej są dostarczane obywatelowi nawet wtedy, gdy on tego nie akceptuje. Zalicza się do nich większość dóbr finansowanych przez sektor publiczny, w szczególności w obszarze edukacji, ochrony zdrowia oraz ochrony środowiska naturalnego. Zgodnie z najnowszymi koncepcjami, większość środowiskowych dóbr publicznych (ŚPG) znajduje się na obszarach wiejskich, a ich dostarczanie i jakość jest ściśle związane z działem rolnictwa.

Europejskie rolnictwo nie tylko odpowiada za dostarczanie żywności i surowców, ale również zajmuje około 50% powierzchni gruntów. W konsekwencji ma ogromny wpływ na stan środowiska naturalnego i możliwości w zakresie korzystania z niego. Specyfiką DP związanych z obszarami wiejskimi jest to, że mogą być one efektem ubocznym „normalnej” produkcji rolniczej, efektem celowym lub zasobem wspólnym będącym w posiadaniu społeczeństwa. Na najwyższym poziomie uogólniania do tych dóbr należy zaliczyć m.in.: wodę, powietrze, glebę, różnorodność biologiczną, krajobraz. W literaturze przedmiotu dominuje utożsamianie DP dostarczanych przez rolnictwo z efektami zewnętrznymi działalności rolniczej, jednak jest to podejście zbyt wąskie, gdyż część z nich może być efektem celowej działalności ukierunkowanej na ich wytworzenie, a więc produktem. Może on też przybrać specyficzną formę powstrzymania się od określonej działalności. Stąd do miar ilościowych ŚDP należy zaliczyć: udział gruntów na obszarach górskich i innych obszarach o tzw. niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), udział gruntów zalesionych, potencjał produkcji leśnej, zużycie środków ochrony roślin, emisję GHC z rolnictwa, udział gleb zagrożonych erozją, wskaźnik koncentracji hodowli zwierząt, udział nieużytków rolnych, udział upraw na biomasę, udział upraw ekologicznych, udział energii z OZE, czy poziom nawożenia. Natomiast jakość ŚDP na obszarach wiejskich ocenia się poprzez takie zmienne jak: poziom różnorodności biologicznej, walory krajobrazowe, czy jakość powietrza, gleby i wody. **W proponowanym projekcie autorzy proponują nowatorskie podejście do kwantyfikacji w/w dóbr publicznych, uwzględniające relację ich jakości do ilości. Jest to chyba pierwsza tak szeroko zakrojona próba analiz taksonomicznych ŚDP w Polsce na poziomie lokalnym oraz w przekroju krajów UE-28. W literaturze tematu brakuje pozycji, które by w kompleksowy sposób oceniały efektywność finansowania ŚDP w Polsce na tle innych krajów UE oraz podejmowały próby modelowania i optymalizacji tej efektywności. Projekt nie tylko wypełni tę lukę, ale także pokaże mechanizmy finansowania ŚDP w Polsce, ich ewolucję, a także pozwoli na sformułowanie rekomendacji, w jaki sposób optymalizować publiczne wydatki na ŚDP.**